

4.2. Mevzu Hadislere Karşı Alınan Tedbirler

İslam âlimlerinin uydurma sözlere karşı aldıkları en önemli tedbir, nakledilen hadislerin kaynağını sorgulamak olmuştur. Bu âlimler, bir hadisi rivayet eden kimsenin o hadisi kimden aldığını sormakla yetinmemiş, onların hocalarının isimlerini de söylemelerini istemişlerdir. Böylece hadislerin isnadlarıyla birlikte zikredilmesi zorunlu hale gelmiştir. Muhaddisler isnada önem vermekle, aslında Resulullah'ın hadislerini korumaya önem vermişlerdir. Zira isnadlar, hadis metinlerinin Resul-i Ekrem'e hangi yolla ulaştığını ortaya koyan önemli göstergelerdir.

31 İbnü'l-Cevzî, Mevzûât, 1, 42.

Hadis âlimlerinin, yalancıların isimlerini ve onların uydurmalarını bir araya toplamaları da mevzu hadislerin belirlenmesinde önemli bir tedbir olmuştur. Hatta yalancı ve zayıf ravilerin adlarını ve onların rivayetlerini toplayan pek çok hacimli kitabın yazılmış olması, bu işe ne kadar önem verildiğini gösterir. Böylece toplum içinde yalancılar ortaya çıkmış, onların uydurma sözleri de insanlar tarafından tanınmıştır.[32]

OKUYALIM

Meşhur Abbâsî halifesi Harûn er-Reşîd'in huzuruna bir zındık getirilmişti. Halife onun öldürülmesini emretti. Zındık:

"Peki! Allah Resulü'nün adına bin hadis uydurdum. Onları ne yapacaksın?" diye sordu.

Harun er-Reşid:

"Ey zındık herif, sen kendine bak! Abdullah b. Mübarek, Ebu İshâk el-Fezârî gibi âlimler hadisleri inceliyorlar ve uydurmaları tek tek ayıklıyorlar." diye cevap verdi.

(Zehebî, Siyerü A'lami'n-Nübelâ, 8, 542.)

Hadis âlimlerinin bu tür çalışmalarından biri de halk dilinde meşhur olan hadisleri veya farklı kitaplarda yer alan rivayetleri tek tek incelemeleri ve onları sıhhat açısından değerlendirmeleridir. Çünkü onlar bu eserlerde doğru olan hadislerle uydurma rivayetleri ayırt etmeye çalışmışlardır. Bir kitapta yer alan hadislerin sıhhat açısından değerlendirilmesi, günümüz âlimleri tarafından da önem verilen bir çabadır.

NOT EDELİM

Peygamber adına yalan uydurmak en büyük günahlardan biridir. Zira Allah'ın Resulü: *"Kim benim adıma yalan uydurursa cehennemdeki yerine hazırlansın."* buyurmuştur.

(Buhârî, İlim 38; Müslim, Mukaddime 3.)

Mevzu bir hadisi uydurma olduğunu belirtmeden nakleden kimse de büyük bir günah işlemiş olur. Çünkü o da yalana ortak olmuştur. Ancak hadisin uydurma olduğunu bilmeden nakletmek böyle değildir. Bununla birlikte ciddi bir konuda araştırma yapması gerektiği halde yapmadığı için kusur işlemiş olur.

(İsmail L. Çakan, Hadis Usulü, s. 140.)

32 İsmail L. Çakan, Hadis Usulü, s. 140-142.